

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: УДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО
КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА НАВЧАЛЬНОЇ
ДОКУМЕНТАЦІЇ**

**Збірник
матеріалів IV-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

13-15 квітня 2022 року, м. Одеса

У Збірнику опубліковано матеріали IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації», яка проходила 13-15 квітня 2022 року на базі Одеської національної академії харчових технологій в умовах воєнного стану з причини російсько-української війни.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Богдан ЄГОРОВ	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор (Голова редакційної колегії)
Федір ТРИШИН	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник Голови редакційної колегії)
Надія ДЕЦ	директорка Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцентка
Любов ЛАНЖЕНКО	начальниця Навчального відділу НЦООП, к.т.н., доцентка
Оксана КРУЧЕК	начальниця Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцентка
Юрій КОРНІЄНКО	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦКТ, к.ф.-м.н., доцент
Валерій МУРАХОВСЬКИЙ	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Людмила РИЖЕНКО	методистка вищої категорії Навчального відділу НЦООП

Оргкомітет IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

- освітнє середовище;
- медичний моніторинг;
- моніторинг охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- формування іміджу закладу.

Висновки. Через вплив COVID-19 і воєнного стану в Україні система вищої освіти має бути трансформована та пристосована до нових умов. Необхідною є розробка нових підходів та моделей освітнього процесу. Адаптивність студентів та викладацького колективу до специфіки дистанційного навчання передбачає набуття ними цифрових та інших пов'язаних навичок. Науково-педагогічні працівники мають підвищувати свою педагогічну майстерність, розробляти нові онлайн курси і програми з урахуванням специфіки віддаленого навчання тощо. Органи державної влади, дотичні до вирішення проблематики дистанційного навчання зокрема, міністерство цифрової трансформації України, мають створити належні умови до безперебійного та якісного доступу до Інтернету, особливо у сільській місцевості. В сучасних умовах необхідним є об'єднання потенціалів органів публічної влади, закладів вищої освіти, громадських організацій та органів студентського самоврядування задля забезпечення ефективного освітнього процесу та набуття здобувачами вищої освіти програмних загальних і професійних компетентностей у повному обсязі. На особливу увагу заслуговують питання поліпшення технічних, економічних й організаційних умов праці, забезпечення мотивації праці науково-педагогічних працівників, надання їм матеріальних і нематеріальних стимулів до високоякісної професійної діяльності.

Література.

1. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України: Державна служба якості освіти України, 2020.
2. Олешко А. А., Ровнягін О. В. Сучасні тенденції міжнародної освітньої еміграції з України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 3. С. 21–25. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.3.21.

УДК 378.16

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ, ЯК СКЛADOVA АВТОМАТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

І.І. Яровий,

ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса

Сьогодні багато уваги приділяється компетентнісному підходу до формування здібностей спеціаліста, науковці трактують компетентність як інтегральну здатність фахівця вирішувати типові виробничі проблеми та задачі, що можуть виникати в його професійній діяльності. Для формування набору компетентностей майбутній фахівець має не лише отримати комплекс вмінь і

навичок, а й інтегрувати його у свій власний набір інструментів фахової діяльності.

Вочевидь такий складний алгоритм формування компетентного фахівця навряд чи буде працювати без системи підтримки процесу навчання на всіх рівнях, від постановки завдання викладачем до надання масиву структурованої інформації, перевірки якості засвоєння матеріалу та надання можливості розвитку персональних компетенцій студента відповідно до його здібностей, інтересів та перспективної сфери діяльності. І складність такої системи, що має забезпечувати отримання результату гарантованого рівня та якості мусить бути на порядок більшою ніж структура поставленої перед нею задачі.

Ще однією актуальною тенденцією сучасної освіти є її направленість на користувача, повсемісну доступність та мобільність, можливість персоналізації і побудови користувачем (чи його куратором) бажаної траєкторії навчання.

Практично єдиним варіантом вирішення такого рівня завдань є побудова навчальним закладом власної системи супроводу, організації та контролю навчального процесу. Саме таку траєкторію удосконалення навчально – методичного забезпечення навчального процесу реалізують більшість закладів вищої освіти України вже понад десяток років. Не є виключенням і наша академія, яка активно впроваджує передові форми навчання та має сучасну систему дистанційного навчання на базі освітніх технологій, що пропонуються платформою <https://moodle.org>.

Відносно проста, але цілком довершена структура платформи дозволяє створити основу навчально – методичного комплексу дисциплін, забезпечити супровід вивчення обов'язкового матеріалу, варіативність глибини та напрямків компетентностей, що формуються у студентів. Web – основа платформи автоматично забезпечує мобільність та адаптивність процесу навчання до персональних вимог та умов студентів.

З точки зору викладачів, використання технологій платформи виглядає як наповнення власними навчальними матеріалами електронного каталогу методичних документів, звісно за умови їх наявності в електронному форматі.

Можна виділити декілька проблем, що супроводжують процес інтеграції web – технологій в освітнє середовище. Мабуть в першу чергу це неготовність частини викладачів (а також і частини студентів) сприймати цю сторону освітнього процесу як обов'язковий та невід'ємний компонент системи надання якісних освітніх послуг, забезпечення їх доступності за будь яких умов, та в будь якому місці. Як будь яка нова технологія, дистанційна освіта не оминає проблеми «первинного неприйняття» і відчуватиме супротив, що більш ніж прогнозовано в такому консервативному середовищі як освіта.

Інші проблеми, такі як відсутність у багатьох викладачів досвіду створення дистанційних курсів, складність у формуванні «бачення» власної дисципліни у такому вигляді та подекуди невисока якість матеріалів з яких ство-

рюється курс, є «дитячими хворобами» технології і будуть усунуті або мінімізовані з часом.

Стратегічно важливою є задача формування навчальним закладом вищої освіти власного, цілісного та самодостатнього комплексу навчально – методичних матеріалів, з єдиною, типовою та нормативною структурою матеріалів навчальних дисциплін (в межах 60-80 %) та обов'язковою можливістю версифікації та персоналізації навчальних матеріалів (в межах 20-40% від обсягу курсу). До типових (обов'язкових) технологій, окрім саме методичних матеріалів навчального курсу мають ввійти і технології контролю рівня знань студентів (з переважанням функції самоконтролю) і наявність варіативної складової (для формування траєкторій персоналізованого навчання) і можливість викладача «призначати» таку траєкторію кожному студенту.

Саме наявність комплексу «обов'язкових вимог» до формування власної системи супроводу навчального процесу має забезпечити навчальному закладу ефективно та швидко впровадження технологій дистанційної освіти, підготувати викладачів та студентів до використання переваг таких технологій, сформувати тренд на стійкий розвиток обсягу, якості, деталізації та версифікації навчальних курсів та компетентностей, які ці курси формують.

Відповідно до ліцензійних вимог для провадження освітньої діяльності, електронні ресурси закладу вищої освіти мають забезпечувати освітні курси навчально-методичними матеріалами в обсязі 50 - 60%. Рекомендується наступна обов'язкова структура дистанційного курсу навчальної дисципліни: конспект лекцій (посібники, вказівки); методичні розробки для виконання практичних і лабораторних занять; питання для підготовки до екзаменів та заліків; тести або контрольні завдання (запитання); рекомендована література; матеріали для самостійної роботи. Вважається доцільним створення додаткових електронних матеріалів: відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів; віртуальні лабораторні роботи; віртуальні тренажери; ділові ігри.

Найбільш складними компонентами комплексу навчальних матеріалів є структура навчальних матеріалів для забезпечення декількох типових траєкторій опанування заданого набору компетентностей навчального курсу (наприклад для студентів з різним рівнем підготовки або для студентів різних спеціалізацій) та система контролю досягнутого студентами рівня компетентності (яка має містити як засоби для «простого» потокового контролю базових знань та навичок, так і засоби «глибокого» тестування інтегральних навичок та компетентностей).

Результатом та ступенем успішності впровадження в навчальний процес технологій дистанційної освіти може бути рівень автоматизації процесу здобуття бажаних професійних компетентностей здобувачами освітніх послуг. Саме після досягнення достатнього рівня автоматизації освітніх технологій, можна очікувати зростання творчої складової в роботі викладацького складу та якості навчання у студентській спільноті.

Викладач може значно збільшити свою продуктивність як координатора освітніх траєкторій студентів тільки відмовившись від рутинних функцій

по тиражуванню навчальних матеріалів, організації поточного контролю та обліку навчальних досягнень студентів.

Для студентської спільноти наявність чіткої, мотивуючої та керованої траєкторії персоналізованого навчального процесу, миттєва доступність навчальних матеріалів та обов'язковість і несуб'єктивність «машинного» контролю досягнутого рівня компетентності має стати достатнім стимулом для якісного відношення до власних навчальних обов'язків.

Як відомо технічним спеціалістам, процес переходу системи на новий рівень (наприклад впровадження нової технології) може бути реалізовано в безкінечній кількості варіацій: від повного краху внаслідок створення «нестійкої» системи до майже повної відсутності руху в системі при недостатньому керуючому впливі.

Ті ж фахівці порекомендують три типові варіанти реалізації такого переходу: від високоенергетичного «коливального», що допускає серію «перегинів» та жорстких керуючих впливів, проте відрізняється швидким досягненням бажаного результату, до помірно-енергетичного, планомірного та м'якого, без суттєвих керуючих впливів, недоліком якого є в разі триваліший процес переходу, такий тривалий, що результат впровадження нової технології може запросто загубитись серед інших «викликів часу».

Оптимальний варіант, як завжди, десь посередині між цими крайнощами...

УДК 378.147.88

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

**К.Ю. Ханчич, Н.А. Власюк, Ю.В. Семенюк,
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Вже декілька років дистанційна освіта в Україні та світі розвивається з вимушеним прискоренням у зв'язку з карантинними обмеженнями та іншими обставинами. Її якість неперервно підвищується завдяки використанню найновітніших методів подачі інформації та інструментів для її опанування [1]. Треба також наголосити, що попит на дистанційну форму навчання саме для здобуття вищої освіти та професійної кваліфікації на сьогодні дуже високий, оскільки він пов'язаний з більшою мобільністю здобувача [2]. Окрім цього, є актуальні проблеми, пов'язані з поступовим переходом від традиційної форми навчання до переважно дистанційної. Серед них низька соціалізація та навички комунікації, розсіяна увага, «розгубленість» у зростаючому потоці інформації, більший акцент на самоорганізацію здобувачів, а також неможливість набуття практичних навичок, наприклад, на лабораторних заняттях. Останнє найбільш суттєво впливає на рівень освіти з природничих, технічних та технологічних спеціальностей. Крім того, існує думка [3], що технічний прогрес як в освіті, так і в цілому дещо негативно впливає на розвиток інте-

	СТАННЯМ ЦИФРОВИХ ЗАСОБІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ Т.Д. Маркова, Г.Б. Пчелянська	
19	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ О.О. Євтушевська	56
20	ВИВЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ О.В. Шепелева, ВСП «Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНАХТ», м. Одеса Г.О. Саркісян, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	58
21	ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ AutoCAD С.Л. Колесніченко, А.Д. Салавеліс	60
22	КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ Я.Г. Верхівкер, О.М. Мирошніченко, М.В. Шенгелая	62
23	ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ШКОЛИ О.Л. Гаркович, М.М. Мадані	65
24	ФАКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ДИСТАНЦІЙНА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ С.М. Соц, І.О. Кустов, Ю.Я. Кузьменко	67
25	ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Л.Г. Віннікова, О.В. Синиця	68
26	СТАН, РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ А.Р. Антонова	70
27	СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ, ЯК СКЛАДОВА АВТОМАТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ І.І. Яровий, ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса	72
28	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛАБОРАТОРНОГО ПРАКТИКУМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ К.Ю. Ханчич, Н.А. Власюк, Ю.В. Семенюк	75
29	РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ О.М. Кананихіна, Т.М. Турпурова, Д.О. Бондарчук	78
30	ЛЕКЦІЯ В РЕЖИМІ ОНЛАЙН ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ ОЧИМА ВИКЛАДАЧА	80